

FOLK OG LAND

Det er bedre å forstå enn
å misforstå for meget.
(Anatole France).

Herr Kristian Skjold
Tasenuvn 79
Ullevål Hageby.

Inndragning nedsettes på betingelse av at alle krav mot myndighetene frafalles *Justisdepartementet bruker utilbørlig press!*

Gustav Fiskum ble som så mange andre bra borgere arrestert under de lovløse dager i 1945. Hans eiendeler ble i stor utstrekning ranet og dels ødelagt, og han har lidt et betraktelig økonomisk tap. Hans etterfølger i stillingen som lensmann tok hans bil i bruk og hensatte den senere under åpen himmel, hvoretter den, da den var tilstrekkelig nedrustet, ble solgt for kr. 500.00. Beløpet gikk selvfølgelig i Erstatningsdirektoratets brede gap.

Bilen var i 1944 ved bilverksted i Grong verdsatt til kr. 8000.00. Videre forsvant en ham tilhørende motorsykkel, verdsatt til kr. 1000.00 sporløst, og likeledes innbo til en verdi av mellom kr. 3—4000.00. Det har vært G. Fiskum umulig å få noen som helst erstatning, tross påkrav.

Derimot ble han ved dom pålagt å utrede en «inndragning» stor kr. 4200.00. Av dette beløp er hittil kr. 2134.00 betalt inn ved tvangsforanstaltninger.

G. Fiskum er en mann som nødvendig vil ha bråk, og han søkte derfor i sin tid tross alt om ettergivelse av det ham idømte inndragningsbeløp. På denne søknad er det i disse dager innløpet sådant svar:

«Departementet finner å burde nedsette til kr. 2008.69. stort kroner totusenogåtte 69/00 det inndragningsbeløp kr. 4200.00 som G. Fiskum er tilpliktet å betale ved Hålogaland lagmannsretts dom av 19. oktober 1946. Nedsettelsen gjøres betanget av at saksøkeren frafaller ethvert krav mot staten, dens embets- og tjenestemenn og Erstatningsdirektoratet for påstått tap i forbindelse med hans arre-

stasjon. Søkeren bes underrettet.»

Oslo, 9. august 1954.

Etter fullmakt

Kåre Schumann Andersen
(sign.)

O. Rynning Evensen
(sign.)

G. Fiskum har bekreftet mottagelsen og anfører i sitt svar:

«Det er u h ø r t at det kgl. Justisdepartementet gjør sitt vedtak avhengig av, at søkeren skal fraskrive seg den adgang som loven gir enhver norsk borger (i dette tilfelle meg) til å gjøre erstatningsansvar gjeldende for forbrytelser, ran og tyveri, som er begått av funksjonærer som sorterer under samme departement.»

Han avviser selvfølgelig tilbudet og meddeler at han gjennom advokat nu går til erstatningssøksmål.

Forholdet er skandaløst, og der er sterke grunner til å advare mot den klokkebyttevirksomhet som det kgl. Justisdepartementet og Erstatningsdirektoratet søker satt i gang. Svaret bør i ethvert tilfelle være rettergang. Det er nemlig ikke små verdier som er berøvet NS medlemmer ved de av Justisdepartementet innsatte bobestyrere og andre som har beriket seg.

Man skal også merke seg, at ikke så få dommere nu har endret sitt syn på svindelen.

Et tilbud som det forannevnte oser av den onde samvittighet, men det hadde vært rimelig om denne hadde gitt seg utslag på en mere tiltalende måte, nemlig ved åpent å erkjenne de begåtte synder, og deretter gi full erstatning for de ødelagte verdier.

Namsos i september 1954.

Wilhelm Hals.

«Farlige premisser»

Av fhv. sorenskriver Ottar Huuse

Under denne overskrift kritiserte Dagbladet for en tid siden en del av premissene i Oslo byretts dom i erstatningssaken mellom godseier Oscar Egeberg og staten. De kritiserte premisser går ut på delvis å unnskyldde godseier Egebergs tyskvennlighet, fordi han var kong Oscars II's gudsønn, idet Bernadottene var tyskvennlige, hvorfor det var forklarlig at godsieren også var det. I den tidligere lagmannsrettssak mot ham da han ble dømt til fengsel, skjønt han var uskyldig, skal han på administrators spørsmål hvorfor han var medlem av N.S. ha svart: «fordi jeg følger bolsjevikene mer enn mine gamle venner.»

Hertil bemerker så Dagbladet: «Subjektive vurderinger av denne art skal ikke være domstoler innlate seg på. De svekker tilliten til rettsapparatet, og det må holde sin stien om demokratiet vil overleve.» Avisen sier videre at ovennevnte uttalelse i premissene er domstolen uverdige, og så fortsetter den: «Like malplasert er bemerkningen om godseierens medlemskap i N.S. — at hans politiske standpunkt i krigstiden skulle finne større forståelse på grunn av den alminnelige innstilling i landet. Både dommer Bjarne Didriksen og Oslo byrett må være klar over konsekvensene av et slikt syn. Er ikke domstolen det, skal vi få lov fortelle at den ved uttalelsen har sjikannert de beste av våre landsmenn. Et skritt videre, og den nasjonale innsats i krigsårene er offisielt stemplet som dum.»

Jeg tillater meg å bemerke: Dagbladet er på villspor, som det så ofte er. Enten man kaller de siterte premisser for subjektive vurderinger eller ei, er de riktige. De forklarer hvorfor godseier Ege-

berg var tyskvennlig og medlem av N.S., og denne forklaring viser at han hadde god grunn til å være det. Det er derfor galt å si at premissene svekker tilliten til rettsapparatet. Tvertom. Det er nok ganske andre omstendigheter under landssvikoppjøret som har gjort det, ikke minst ved medvirkning fra Dagbladet selv. Dagbladet behøver ikke av hensyn til rettsvesenet å være redd for konsekvensene av disse premisser, da konsekvensene bare er av det gode. At det kan gå ut over endel landsmenn, som har vært på gale veier, men som Dagbladet anser for de beste får nok stå sin prøve.

Det er tvertimot ønskelig om de andre dommere fulgte byrettsdommer Didriksens eksempel. Da ville vår rettspleienormal komme seg opp igjen av sin fornedrelsestilstand. — Den norske innsats i krigen var dessverre svært mager, fordi de styrende med støtte bl. a. av Dagbladet hadde ødelagt vårt forsvar. Der som Dagbladet sikter til «motstandsbevegelsen»s innsats, er hertil bare å si at dens innsats i positiv retning var lik null. Den gikk helt i negativ retning i form av snikmord på landsmenn og ødeleggelse av nasjonale verdier. Dertil var den et farlig eksempel for fremtiden. Jeg er enig med Dagbladet i at den slags nasjonal innsats var dum. — Tåler ikke demokratiet renslige dommer, er det råttent.

Jeg råder Dagbladets redaktører og journalister til å avholde seg fra å kritisere dommer som ikke passer i deres kraft. De viser ofte i sine artikler at de mangler evne og vilje til å søke sannhet og rett. Man kan være ganske sikker på at byrettsdommer Didriksen er bedre til å skrive dommer enn red-

Forts. side 8.

KARL SEELAND:

Rettssvikets patruljeførere

«Derfor er retten holdt tilbake og rettferdigheten står langt borte; for sannheten er snublet på tingsstedet, og det rette kan ikke finne inngang, og sannheten ble borte, og den som holdt seg fra det onde ble plyndret. Og Herren så det, og det var ondt i Hans øyne, at der ingen rett var.»
(Esaias 59, 14-15.)

Norge var tidligere ansett som et land, hvor lov og rett hersket i alle borgerlige forhold, og vi hadde engang en dommerstand som nøt den høyeste respekt og tillit. — Men slik er det ikke nå, for etter at man siden 1945 har opplevd de mest

groteske rettsfornektelser og domsavgjørelser, som ikke alene stred mot lov og rett, men måtte krenke de mest elementære fordringer for samfunnsmoral, så ble den tillit som var opparbeidet gjennom hundrer av år, borte for muligens aldri å komme igjen.

La oss ta et drastisk eksempel fra denne tid:

Feldmannsaken.

Et jødisk ektepar hadde fått 2 «patrioter» (gode nordmenn), som skul-

Forts. side 8.

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør

Finn Brun Knudsen.

Telefon 55 76 56.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

Et brev

Fra en av våre venner har vi fått et brev. Et langt, hyggelig brev med mange refleksjoner. Brevskriveren bor ensomt og har etter eget sigende ingen å utveksle tanker med, og dette er vel årsaken til at hans betraktninger går dypere enn hos andre som daglig får avreagert sine impulser i samkvem med andre.

Vi gjengir en del av brevet:

Det er forargerlig, skammelig og bedrøvelig at det skal være så liten oppslutning om vårt blad. Etter medlemstallet NS skulle man forutsette minst 10 000 abonnenter. Jeg vet nok at mange ble slått ned i støvlene allerede i første omgang, at mange senere er gått trett, eller har slått seg til ro med tingene slik som de er, at mange ikke lenger tror på noen oppreisning i vår tid. Men likevel —

Jeg kritiserer ikke bladet. Etter min mening har det arbeidet godt etter den opptrukne linje og frem mot vårt felles mål. Men når abonnementstallet ikke er større, må det ha langt mere rent menneskelige, enn politiske årsaker. — Menneskenaturen er som bekjent slik at det forbigåtte og det allerede oppnådde betyr mindre enn selve fremtiden — enn det forespeilede, ja endog uoppnåelige. De forfulgte kjenner hele forløpet ut fra sine egne saker, fra bøker og fra 8. mai og fra Folk og Land, de kan det ut og inn — men det er noe mer eller mindre forbigått — det fengsler ikke lenger. Og så altfor mange har tapt troen på oppreisning i sin levetid.

Men skal vi bli stående i fortiden og ellers bare kjempe for en rehabilitering av oss selv? Det siste er noe som egentlig bare angår oss selv. Folk flest har glemt oss, ja endog av de som hadde medlidenhet med oss som urettferdig forfulgte. Vi interesserer ikke lenger. Alt dette tvinger oss til å heise nye signaler. Dette må gjøres skal vi kunne blåse nytt liv i våre egne og samle det beste av de andre om oss. Skal vår oppreisningskamp ha noen betydning ut over vår engere krets og for dagen, så må den kombineres med en kamp for en gjenreisning av hele vårt folk, — hvor håpløst det enn i øyeblikket kan se ut. Det er bedre å kjempe for en stor og god sak om man enn skal tape, enn å føre en dårlig til seier.

Vi kan ikke bli stående i fortiden. Gjør vi det er vi praktisk talt døde. Vi må være med i dansen, ikke bare med vår analyse av det passerte, men konstruktivt, med en idé, en plan for fremtiden som kan fengsle sinnene og rette synet mot en positiv fremtid. Det vil ikke bli noen lett sak å omvende folk som lever bare for levestandarden. Men troen på å gjøre det umulige mulig har oftest redde et helt folk.

Brevskriveren fortsetter med at han ikke mener at der skal dannes noe politisk parti, men bladet må lansere en ny linje uten å tape det primære av sikte. Vi må ta standpunkt til dagens hendelser ut fra våre forutsetninger og ut fra våre idealer. Bladet må være våkent kritisk, påpeke og påtale svakhetene og urimelighetene, bringe oversikter over verdenssituasjonen og gi orientering.

Dødsdommen over Ragnar Skancke

Alex. Langes artikkelserie i Folk og Land, som nå er utgitt i brosjyreform, slutter med følgende avsnitt:

«Man trenger ikke være spåmann for å se at de skyldige i dette justismord går barskere tider i møte. Denne utvikling kan ikke hindres av injurieprosesser og undeigrunnsarbeide. Ravnene flakker allerede anstrengt i dag. Deltakerne i dødsdommen over Ragnar Skancke, og i mangen annen urett, prosessfalsknerier, ulovlige eiendomsinngrep, boikot, sivile mord og ulovlig frihesberøvelse — kommer kanskje i

Alex. Lange

sin tid — om ikke for en annen domstol enn samvittighetens — til å forklare seg om saker og ting, usentimental samtid, da Olavskorset lyser klarere og da oppfordringen til å skjule og fordreie ubehagelige fakta — ikke er så sterk og berusende som den var da Skancke-saken gikk sin gang i Norge, det land professor Skancke elsket, og mente å ha vernet av all sin evne.»

*

Brosjyren koster kr. 1.— og bestilles i Folk og Lands ekspedisjon, Postboks 3214, Oslo.

Dere kan tru at også skolebar-na var kjekke i denne tida. Når de var ute på ski, tegna de H 7 i snøen med skistavene sine —

(Tormod Knude Knutsons Norgeshistorie for folkeskolen. Autorisert av Kirke- og Undervisningsdepartementet).

USA beslaglegger inntektene på Knut Hamsuns bøker

Fientlig eiendom!

Den amerikanske forleggeren som har eneretten til Knut Hamsuns to bøker «Sult» og «Markens grøde», må betale forfatterens inntekter til statskassen i USA, fordi Hamsuns bøker betraktes som fiendtlig eiendom.

Hamsuns familie har gjenom sin advokat fru Sigrid Stray gjort flere henvendelser til det norske utenriksdepartement, som på sin side ikke har oppnådd noe i Washington.

At Hamsuns verker anses som fiendtlig eiendom i USA kommer kanskje av at «den

norske London-regjeringen» ikke har vært ansett som krigførende og at dagens Norge derfor befinner seg i et vacuum når det gjelder slike saker?

20 milliarder

I den norske pressen går det en melding om at Tyskland ikke vil betale sin krigsgjeld til Norge på 20 milliarder kroner.

Vi må sette tingene på den riktige plass.

For at det skal være gjeld må der foreligge en erkjennelse av gjelden. Da Tyskland er okkupert kan en slik erkjennelse bestemmes av okkupasjonsmakten. Dette er ikke gjort, og der foreligger ingen avtale hverken mellom Tyskland og Norge eller mellom okkupasjonsmaktene og Norge eller mellom de allierte Makter og Norge.

Tallet 20 milliarder er fremkommet på grunnlag av en oppstilling finansdepartementet gjorde i 1945 over de utgifter den norske stat mentes påført under krigen i Norge og den etterfølgende okkupasjon. Oppstillingen er ikke godkjent av noen instans, er ikke regnskapsført, er ikke hevdet overfor Tyskland. Det er en oppstilling av tvilsom verdi, da det ingen motpart har vært som eventuelt skulle kunne korrigere tallene.

*

Utenriksdepartementet fremhever også at det ikke foreligger noen avtale om betaling av krigserstatninger, og at det vil være urealistisk å sette frem noe krav.

*

De samlede norske tap ble som sagt beregnet til 20 milliarder kroner. De verdier Tyskland hadde i Norge ble beregnet til 8,3 millioner 1938-dollar (!). Pr. 1951 hadde Norge mottatt beslaglagt tysk industriutstyr for 1,4 millioner dollar og skip som Tyskland ikke fikk beholde for 4,4 millioner dollar.

*

Det er alt som er å si om saken.

Neste nr. av Folk og Land: 9. okt.

Gjør noe!

Formosa-stredet, Kina-ky- sten og det fjerne Østen i det hele tatt er atter kommet i forgrunnen, så det kan være av interesse å minnes hva Sør-Koreas president Syngmann Rhee sa i sitt foredrag i U.S.A.s kongress for noen uker siden. Den lille magre, 79-årige asiat betrodde nemlig en himmelfallen forsamling at han betraktet dem som fe, hvis d'herrer ennå ikke hadde klart for seg hva Sovjet er og hva Sovjet vil. Talen var av den art at «Time» kan fortelle at den virket slik at den fikk et blad som «New York Times» til å vri sine hender så det knaket i de redaksjonelle knokler.

Den lille flintharde president sa nemlig at det er en hard verden vi lever i, og at det er kommunistene som har gjort denne verden både hard og fryktelig. Å være veik i en slik verden er derfor det samme som å gjøre seg selv til slave. Når Sovjet preker fred, er det for å lulle U.S.A. i søvn, så Sovjet kan få skaffe seg nok vannstoffbomber til ved et snikmorderisk overfall å pulverisere U.S.A.s luft-

baser og produksjonssentra. Og Sovjet vil aldri av egen vilje stoppe sin marsj mot verdenshegemoniet. Det må bli tvunget til å stoppe.

Spørsmålet er bare: Hvorledes?

Syngmann Rhee ga selv svaret:

U.S.A. og hele Vesten må organisere seg til en slik fryktinngydende maktfaktor at Sovjet ikke tør gå til krig. Men tiden er knapp. Om få år vil Sovjet være så sterkt at det kan beseire Vesten, så det gjelder om å handle nå.

Men hvor?

Også her fikk kongressen grei beskjed av den seige, verdenserfarne gamling, som hadde sett sine landsmenn lide og dø for Vestens sak:

Vi må gjøre en kraftanstrengelse for å knuse det røde Kina. Til denne oppgave kan Sør-Korea stille 20 krigsvante marsjklare divisjoner, og med materiell hjelp fra U.S.A. kan det stille 20 divisjoner til. Dessuten vil man kunne regne med nasjonalist-Kinas 630 000 mann på Formosa. U.S.A. behøver ikke å delta i aksjonen med annet

enn flåte og fly. Hva nu det røde Kina angår, så er det en kjempe på lerfötter. Kommunistene er ikke populære i Kina, og selv om de har forsøkt å skremme befolkningen til ro ved å myrde 15 millioner kinesere, så har de allikevel ikke kunnet hindre at tusener gerilja-krigere nu kjemper mot det røde tyranni over hele Kina. Den røde hær teller nok 2,5 millioner mann, men den er ikke pålitelig, noe som viste seg under fangeutvekslingen i Korea. Det var bare 220 røde soldater som ville hjem til Kina, mens det var 14 369 som ba om å få komme til Formosa og nasjonalsosialistene.

Seier over det røde Kina — sa Syngmann Rhee — vil automatisk bety seier over kommunistene i Korea og Indo-Kina og være en slik demonstrasjon av militær styrke at Sovjet ikke vil våge å gå til krig. Kan ikke Vesten knekke det røde Kina, kan det også spare seg enhver tanke om å stoppe kommunismen.

Og han sluttet med en bemerkning som fikk selv den søvniske kongressmann til å sitte rett i stolen:

«Hvis Sovjet mot formodning går til krig for å støtte kommunist-Kina, vil dette

være helt utmerket. For da vil vi ha lovlig påskudd til å la U.S.A.s luftvåpen bombe Sovjets produksjonssentra sønder og sammen før Sovjet kan få produsert nok vannstoffbomber til å kunne gå til angrep selv.»

*

President Syngmann Rhees tale var en klar tale, en logisk tale, men en besk tale. Den peke på den uomtvistelige sannhet at nu må Vesten gjøre noe. Hittil har Vesten bare prestert fjaskoer. Fjasko i Korea, fjasko i Indo-Kina, fjasko med Europa-hæren. Vesten har retirert skritt for skritt — men ofte med meget lange skritt — for den ypperlig ledede, målbevisste sovjetpolitikk. Vesten som hevder at slaget er tapt på forhånd, hvis det ikke får med seg tyske divisjoner — finner seg i at den halvkommunistiske «stormakt» Frankrike hindrer Vesten i å få dette sitt ønske oppfylt! Når han ser slikt, kan man med god grunn tvile på at Vesten kan samle seg til kraftig offensiv aksjon. Vesten blir ikke enig før dets medlemsstater blir vettskremt til aksjon. — Det vil si: Når Sovjet allerede er begynt innmarsjen på Vestens jord.

Berggrav igjen

Visse aviser bringer utrettelige reportaser om Berggravs Amerika-reise og hans «store innsats» for fred og toleranse, — (jo, jag tackar, sa svensken.)

Men ikke nok med det, — avisene finner også å burde bringe norske lesere bilder og fotografier, som viser hvordan samme Berggrav tar seg ut i Gods own country. Jo, der avbildes han til trengsel med gullkors og alle tegn på bispeverdigheten.

Men hvordan kan det henge sammen, — er det flere utgaver av gullkors til samme bispestol? Jeg trodde det var slik, at korset fulgte embetet og ikke personen, — derfor ville det være interessant om redaksjonen kunne opplyse hvordan dette forholdet seg.

Var det ikke på grunn av sykdom Berggrav tok avskjed, eller har han noengang utfoldet en så voldsom aktivitet som nå etterpå. Det ville også være interessant å vite om B. har sykepermisjon eller alderspensjon.

Knut Hamsun

Hele verdens Knut Hamsun trenger seg nå uimotstælig fram i lyset igjen, mens hans bøddler i vanviddets tid vil forsvinne ut i evighetens mørke.

En av hans hundretusenere beundrere.

Mendés-France, den franske ministerpresident, desertøren, har snart fullbragt sitt arbeide og går over i historien som mannen som førte bort Indo-China og Tunis og isolerte Frankrike fra den progressive verdenspolitikk.

*

Før han ble regjeringssjef, mens han var i opposisjon forsto denne polske innflytter å lage en myte omkring seg. Han var mannen med et alternativ — han som kunne samle en ny majoritet av de radikale grupper av venstre, av sosialdemokrater og andre halvkommunistiske grupper. Mannen som skulle rette opp Frankrikes økonomi og skaffe landet fred.

*

Han fikk sin sjangse da vestmaktene spilte sine kort dårlig i forhandlingene om Indo-China, særlig fordi den amerikanske utenriksminister Dulles erklærte at Indo-China ikke var nødvendig for «den frie verden»s forsvar, og dermed slo han bena under et av Frankrikes sterkeste argumenter for fortsatt kamp i Østen. Da var krigen i Indo-China slutt, det var bare måten som måtte bestemmes og avtales. En hvilken som helst fransk statsmann kunne ha fått freden på minst likeså gode betingel-

ser som Mendés-France, hvis ikke nettopp han og hans venner hadde sabotert den legale franske regjeringens vanskelige forhandlinger ved å stille for høye krav — krav som gjorde at Molotov sa nei og dermed styrket regjeringen Bidault og dermed banet veien for Mendés-France som fikk regjeringmakten på sitt sørgelig berømmelige slagord: Fred i Indo-China innen 30 dager.

hva som ble sagt på de mange møtene mellom Molotov og Mendés-France, og det er innlysende at Sovjets utenriksminister utnyttet sine kort godt. Det beste kortet var «fred innen 20. juli eller så demisjonerer jeg». Og russerne holdt forhandlingene i gang til siste minutt.

Hva var det Molotov forlangte til gjengjeld? Europahærens fall?

Alle formodninger om en slik ku-

Har Mendés-France innfidd et løfte til Molotov om å veile Europahæren? Det ser slik ut.

*

Mendés-Frances regjering er ennå ikke fire måneder gammel. Han lovet en hederlig fred, han garanterte at Frankrike skulle bli stående i Indo-China. Den fred han oppnådde var en ren kapitulasjon, men det var ikke opportunt å bruke dette uttrykk den gangen, fordi Frankrike måtte ha fred.

Viet-minh har forlenget satt som mål å beherske Saigon innen årets utgang, og den politiske utvikling i Indo-China peker tydelig hen på hel underkastelse. På slike premisser hadde Mendés-France ikke hatt mulighet for å få nasjonalforsamlingen med og i dag kan man slå fast at hans regering intet gjør for å redde det som reddes kan. Den lar bare utviklingen gå sin gang og resultatet er gitt.

Er dette også en del av kuhandelen?

Tilstanden i Tunis er urovekkende. I Marokko er situasjonen mere kritisk enn noen sinne. Franskmennene i Tunis frykter en ny kapitulasjon til Indo-China. Hvor lenge får Mendés-France beholde makten?

Har Mendés-France hokret bort Europahæren?

Denne maktovertagelse og slagordet kommer i et underlig lys når man får høre at den forrige Indo-China-minister Frederic-Dupont meget bestemt uttaler at Mendés-France kom med sitt program etter at Frederic-Dupont hadde informert Mendés-France inngående om sovjet-russernes siste tilbud. Da visste Mendés-France at han kunne holde hva han lovet, påstår Frederic-Dupont.

Og det lykkedes, selv om det holdt hårdt og gjennom sin 30 dagers frist ga Mendés-France motparten sterke kort på hånden. Ingen vet

handel er blitt kategorisk avvist, som de alltid blir gjort i slike tilfeller. Ett er i alle fall sikkert: Mendés-France er ikke upartisk i Europahær-spørsmålet slik som han påsto da han overtok regjeringen. Han har avslørt seg som en absolutt motstander av den. Med den prestisje han hadde opparbeidet ved å bringe fred innen 30 dager kunne han uten tvil ha greid å trumfe gjennom avtalen om Europahæren i nasjonalforsamlingen. Nå har han veltet hele foretaket, og vestens diplomater leter med lys og lykter etter nye løsninger.

Fantasier i petit

Norge - Kjempers fødeland eller Heltemonumentenes land

«Rottenikken», «Gulosten» og Asbjørn Sunde har merkelig nok ennå ikke fått sine monumenter, skjønt Stalin, Roosevelt og Churchill forlengst har fått sådanne. Ja, også Lauritz Sand og andre frihetshelter.

La Oslo dog bli «byen med monumentene», ikke bare Vigelandsanlegget i Frognerparken, som ligger så avsides for turistene. Nei, la turistene og utlendinger møte heltene straks ved Østbanen og Vestbanen. La Stortorvet, parken foran Stortinget og Slottsparken få sin del og foran Aulaen, Nasjonalteatret, Høyesterett, Lagmannsrett o.s.v., over alt hvor patentert norsk ånd har gitt seg utslag i ord og handlinger, ved sabotasje, ildspåsettelse etc., sprengninger o.s.v.

De tre førstnevnte størrelser bør oppstilles i legemsstørrelser med sine særlige våpen på Jernbanetorvet. På Paleomten de «kjente helter» ved brannpåsattelsen, likeledes på tomten for den nedbrente hovedbanebygning. Jernbanetorvet ville egne seg godt for et «heltetorv», for der er jo også så mange nattlige helter fremdeles på ferde.

På Stortorvet måtte blomsterhandlerne komme bort. De må ikke mindre et stort skue av politiske og religiøse helter, avpasset etter hvers naturell.

Foran Domkirken kunne professor Hallesby oppstilles med en skattesedel i hånden, biskop Berggrav med en tysk ropert og Hygen med de smørtønner han lot rulle inn i Domkirken og holdende i hånden dokumentmappen, som han brukte til de mange millioner sabotasjepenger. — Bonnevie-Svendsen passet kanskje i selskapet, iført «banditt-drakt».

Torvet er jo rummelig, så her kunne jo anbringes flere snes monumenter av fremtredende sabotører og ildgjerningsmenn. Høyest på sokkelen som sjef for dem alle i overmenneskelig størrelse den fhv. forsvarsminister Jens Chr. Hauge. Han bør jo være et hode høyere enn alt folket.

Foran Aulaen og Nasjonalteatret oppstilles så de sabotører, som bragte de «livsalige og patriotiske» branner i stand og de professorer som var de åndelige inspiratorer.

Foran Lagmannsretten størrelser som lagmennene Solem og Hjelm-Hansen. For den siste tenker jeg at sokkelen burde ha de to mordere av Feldmann og frue og ved deres føtter likene, slik som de ble senket i sjøen av «disse oppofrende reiseledsagere». Morderne burde ha i hån-

den gullet og pengesedler for å vise deres offervillighet. Andre størrelser der burde være Haftung med obskøne tegninger og et ris i sin hånd, Bjørnevik omgitt av kvinner.

«Justitia» i overmenneskelig størrelse med bind for øynene, så svart at det var umulig å se gjennom det, burde få plass foran Høyesterett.

Alle «Skautrollene» fikk så få sine monumenter i alle parker og tilgjengelige åpne plasser. — Likeså alle «likidatorer» (snikmordere). De kunne jo få en sokkel anbragt ved blinkfyrene ved gatereguleringen av trafikken.

Dette turde bli en internasjonal sensasjon og tiltrekke turister «en masse». Det ble naturligvis meget kostbart, men det gikk vel an å søke om bidrag av Marshallhjelpen til å lage monumentene og til å reklamere for dette i utlandet, spesielt i U.S.A. Med 3—4 millioner dollars fra Marshallhjelpen gikk det vel an å få monumenter en gross, og utgiftene ville sikkert bli mange ganger oppveid av turistinntektene fra nysgjerrige utlendinger, som gjerne ville se molboernes heltesamling.

Og tenk hvilken gullgrube det ville bli for våre billedhuggere, hvilken inspirasjon! Kanskje malerne ville bedrøves over at de var holdt utenfor, men nasjonalgalleriet kunne jo opprette en egen avdeling for kontrafeiene av alle heltene etter offentlig konkurranse mellom malerne. — Tenk for en industri det skulle bli med malerier, og inngangspengene ville nok gjøre det til et meget lønnende foretagende, og tenk hvilken «goodwill» for NORGE, kjempers fødeland både her og der.

Programmet ville nærmere utarbeidet skaffe levebrød for mange sjeler og tilfredsstillende mange ærgjerrigheter, som hittil ikke har fått sin lyst oppfylt.

Kanskje kunne planen også inspirere komponister, diktere, musikere og sangere, så vi ble et helt land av monumenter av helter og kunstnere? Hvorfor ikke? Klem i vei og syng: «Vi vandrer med freidig mot», så går det nok.

Og mangler vi «helter», så bør annonser i avisene og bruk kringkastingen som i de «himelske» maidager 1945, da man på alle måter ble oppfordret til å angi sine medmennesker. Nå måtte det jo være så meget lettere, fordi der ikke var noen rimelig risiko, men megen ære å vinne ved å melde seg som «helt».

«Sutten med ideene».

Det som skjedde i Dresden

— Et øyenvitnes beretning —

August-nummeret av det engelske tidsskrift «The European» har gitt plass for en autentisk beretning om det forferdelige luftangrep som de anglo-amerikanske gangstere rettet mot denne helt forsvarsløse byen natten til den 14. februar 1945. Tidsskriftets redaksjon innleder artikkelen med en autoritativ uttalelse fra britisk side om hvem det var som begynte terrorbombingen av ikke-militære mål i den siste krigen. Det var ikke tyskerne. Det er ingen ringere enn den tidligere understatssekretær i det britiske luftministerium, Mr. J. M. Spaigh t, som bekrefter dette i boken «Bombing Vindicated» («Et forsvar for bombingene»), som utkom i England i 1944. Tross årelange og energiske anstrengelser er det ikke lykket meg å komme over et eksemplar av denne boken. Da undertegnede har vært utsatt for nøyaktig det samme før med hnsyn til en annen «ubekvem» bok, er det tillatt å trekke visse slutninger...

Understatssekretærens åpenkjertige uttalelse fra 1944 lyder som følger:

«Vi begynte å bombardere byer i Tyskland før tyskerne gjorde det i England. Dette er en historisk kjensgjerning som er blitt offisielt innrømmet. Bomber Command gikk til aksjon den 11. mai 1940. Inntil da hadde den ikke tatt krigen alvorlig (been fooling with war). 11. mai 1940 var den store datum i vår dagbok. Ikke fordi der ble oppnådd noe oppsiktsvekkende med en gang, men på grunn av det som kom til å hende i tidens fylde... Vi tilbød London som offer for frihetens og sivilisasjonens sak (sic!) Førte vi krigen inn i Tyskland, var vi sikre på at der ville bli øvet gjengjeld... HELT SIKKERT VAR DET IKKE, MEN DER VAR EN RIMELIG SANNSYNLIGHET FOR AT VÅR HOVEDSTAD OG VÅRE INDUSTRISENTRER IKKE VILLE BLI ANGREPET, HVIS VI HADDE AVHOLDT OSS FRA Å ANGRIFE DE SAMME MÅL I TYSKLAND». (Uthevet her).

Nils Jøntvedt.

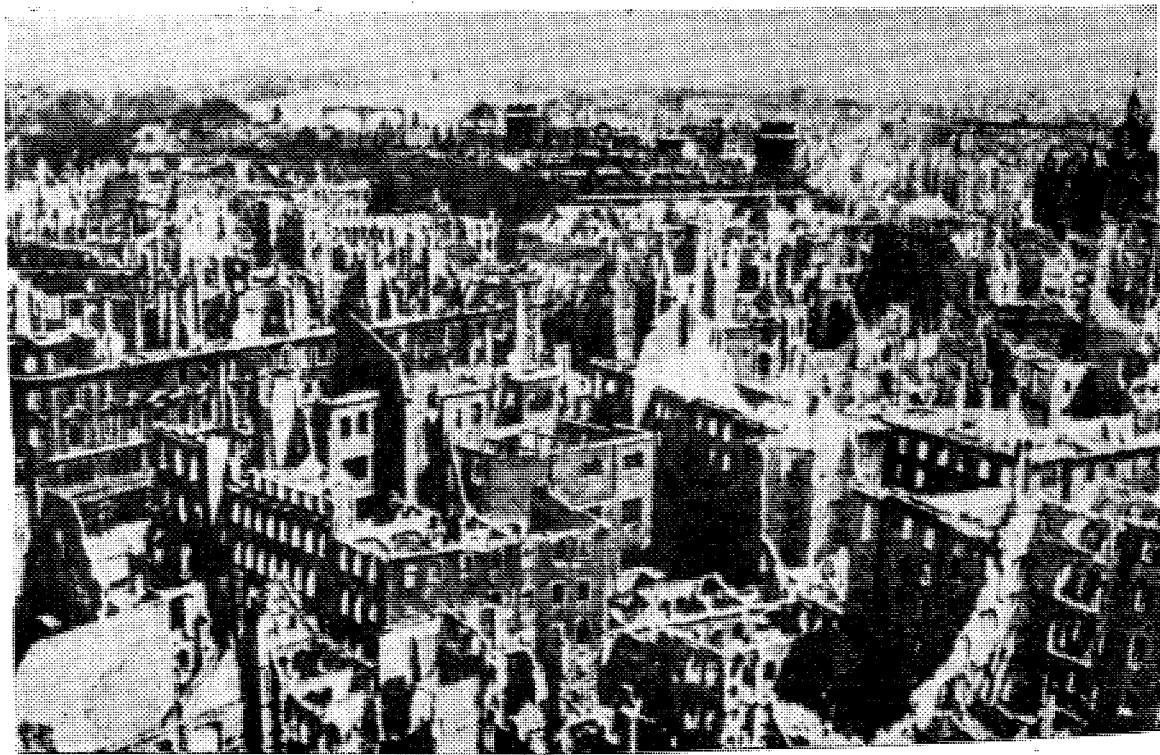
«Det var ingen i Dresden som trodde at det som var hendt i Berlin og Köln, i Hamburg og München, kunne hende der, at der ville bli sloppet bomber over byen ved Elben. Folk sa at Dresden var blitt erklært for «de såredede by», den hadde ingen militære mål innenfor sine grenser. Faktisk hadde heller ikke noe hendt der før den 13. februar 1945. De få bomber som var falt i byens sentrum hadde ikke forårsaket ødeleggel-

ser av betydning. Hva dype bunkere og store bombesikre kjellere angår, så var hverken materialer eller arbeidere for hånden. Alt var blitt sendt til fronten, slik at hjemlandet måtte greie seg selv. De hakker og spader som kunne ha vært til nytte når det gjaldt å grave ut overlevende etter et eventuelt bombeangrep, var blitt avhentet i husene til bruk for Volkssturm og Hitler-Jugend, for kvinner og utenlandske arbeidere til

oppførelse av Ostwall. Folk i Dresden nektet å tro at bomber kunne bli kastet over den byen.

Dresden hadde et normalt innbyggerantall på 630 000. Den mannlige befolkning befant seg for størstedelen ved fronten og var tallmessig blitt erstattet av garnisonerende soldater i nærheten, av utenlandske arbeidere og av krigsfanger. I de første dager av februar 1945 var der imidlertid stuet sammen over en million mennesker innenfor byens grenser. Den røde armé stod da allerede langt inne i Schlesien, og strømmet av flyktninger østfra befant seg på ustanselig og møysommelig vandring i retning av Sachsen og følte seg trygget da de omsider kom fram til Elben. Vestfra hadde også flyktninger i hundretusenvis funnet veien til Dresden for å komme seg vekk fra de krigshandlinger som raste i deres hjemlige trakter.

Og Dresden var helt blottet for militære anlegg, — der fantes ikke noe som kunne kalles militært forsvar der. — Luftvern batteriene var for lenge siden blitt sendt til fronten, kampflyene stod på bakken og kunne ikke brukes av mangel på olje og på grunn av sabotasje. For da de fiendtlige fly kom, og de siste tyske maskiner lettet for å

oppå kampen mot dem, ble de dirigert til Schleswig-Holstein, mens Dresden ble forvandlet til en ruinhaug.

Den natten var over 900 fiendtlige fly på vingene. — Dresden var bare ett av de mange mål, men ingen annen tysk by ble så systematisk ødelagt. Uret på Frauenkirche viste 21.35 da helvete plutselig brøt løs. I firti minutter haglet det med bomber over den forsvarsløse byen: først «block-busters» (bomber som ødelegger hele kvartaler) og landminer, deretter brannbomber og fosfor-kanistere. Det var firti minutter med angrep på angrep, — firti minutter med fortvilelse og dødsredsel for en million menneskelige vesener. — Klokken 0.20 kom den andre bølgen med bombemaskiner farende. De søkte seg ut de få bygningene som enda sto igjen, og som raget som svarte søyler opp fra ildhavet, tilikemed de åpne plassene hvor hundretusener av mennesker hadde søkt tilflukt fra flammene. Men dødsbølgen skulle enda en gang gå over byen, — det hendte sent om morgenen. Byen frembød ikke lenger noe mål, for alt lå i ruiner. Det var forstedene, de nye bydeler som nu fikk sin bekomst. De flyktende sivile på gatene som løp som besatte for å komme seg unna det fryktelige inferno, de redselsslagne mennesker som bare hadde en eneste tanke i hodet, — det var disse arme mennesker de fiendtlige kampfly nu drev jakt på med maskingeværer og kanoner, deres bomber herjet forferdende blant de sammenstimlede menneskene, og flyene drev jakt på dem som ville dyr over grøfter og åpne marker.

Bombene fra det første angrepet hadde falt over den gamle delen av byen som et teppe. Hvert hus som sto for seg selv lignet en brennende fakkell, andre hus var likesom blåst vekk fra jordens overflate. Direkte treff ødela hele kvartaler, fra de øverste etasjer og helt ned til grunnen, og flammene fra gatens to sider møttes i midten.

Noen få mennesker kom vaklende frem fra de brennende ruinene, — levende fakler som skrek slik som bare menneskelige vesener kan skrike i vanvittig dødsangst. Gater og kloakkledninger ble revet opp, — det hele så ut

som et månelandskap. Gate- ne var bestrødd med lik, lemlestedde mennesker hang i de forvriddede trærne, døde hester lå nede i bombekraterne. — Svertet av røk, i klær som var revet i filler eller svidd hull i, skyndte redselsslagne mennesker seg ned til engene ved Elben og til de parkanlegg som var blitt skånet av ilden. Da bombene sluttet å falle, begynte tidsinnstilte bomber og andre infernalske ødeleggelsesmidler å eksplodere i ildmørken. Sammenstyrte murvegger knuste dem som hadde unnsloppet bombene i kjellerne og ilden inne i husene.

De store hallene på utstillingsområdet var fylt til trengsel av flyktninger. Her fantes ingen bunkere, ingen kjellere, ingen steder å søke dekning. — Sprengbombene kunne uhindret falle gjennom de skrøpelige takene, brannbombene med fosforet sprøytet dette utover de forsvarsløse menneskene. Halmen i de improviserte senge- ne tok øyeblikkelig fyr, alle utganger var stengt, og alle de som ikke brant ihjel eller ble blåst vekk, ble trampet til døde av de redselsslagne menneskene.

Det var bare en hovedlinje av jernbanen som passerte gjennom Dresden. Det var en lett sak å sette denne ut av funksjon. Hovedjernbanestasjonen var blokkert av de altfor mange tog som ventet på å passere igjennom. Det var lykkes jernbanefolkene å gjøre passasjen fri da alarmen ble gitt og de første bombene falt. Etter dette første angrepet kjørte togene inn på stasjonen igjen, for så vidt linjene var intakte, siden ingen tenkte som muligheten av at der ville komme et angrep til. Men da så dette allikevel skjedde, ble de forskjellige tilsluktssteder håpløst blokkert. Kjellerne under venteværelsene ga en viss beskyttelse, men overfor direkte treff var de til ingen nytte. I løpet av noen få minutter var jernbanen et kaos av sand, stein, ruiner, forvridd gjenstander av stål og jern og av masser av lik som var oversprøytet med glødende fosfor.

Den 14. februar 1945 ble der ikke noe synlig daggry i Dresden. Svarte røykskyer hadde lagt seg foran solen og gjorde natten lengere. Først den tredje dagen, da likene

var begynt å bli en akutt fare, gikk man litt etter litt i gang med å begrave de døde. Der fantes knapt nok en eneste kjeller hvor der ikke lå haugevis med døde, ikke en gate som ikke var tett bestrødd med lik. Vanntankene på byens gamle markeds- plass var fulle av mennesker som hadde druknet der. For om mulig å redde livet hadde de søkt tilflukt der.

Tropper fra de omkringliggende distrikter fikk ordre om å yte hjelp. Det var for størstedelen Vlassov-enheter. De måtte til stadighet avløses, da ingen greide å utholde dette arbeidet lenge ad gangen. Til å begynne med ble der gjort forsøk på å identifisere likene og begrave dem. Massegraver på 50 og 100 mennesker ble kastet opp på kirkegårdene, lange rekker med panje-vogner og militære lastebiler kjørte de døde frem, det ene lag ovenpå det andre, — menn, kvinner, barn. Ikke et menneske vet nøyaktig hvor mange det var som mistet livet denne natten. 250 tusen, 350 tusen, 400 tusen? Ingen kan si det. Senere ble der laget likbål. Likene ble lagt i store hauger, parafin helt over dem og antent. Asken av 10 000 lik dannede en liten ås på 4 ganger 6 meter.

Dette arbeidet pågikk i ukevis, — det så ut til at det aldri skulle bli slutt på det. Våren med sin større varme øket faren for epidemier, så der måtte tas radikale forholdsregler. Tropper med flammekastere, med beskyttende klær og med gassmasker røkete ut kjellerne, hvor ofrene for den 13. februar allerede befant seg i oppløsning. Alt ble forvandlet til aske, — møbler, personlige eiendeler, dokumenter, papirer, — der fins ikke det menneske som kan si hva som lå i disse kjellerne.

Men alle disse tiltak strakk ikke til for å fjerne stanken fra de oppløste likene. Hele kvartaler ble derfor avsperrert og omgitt med høye murer for å forhindre at noen kom inn der. Hvor mange kan det vel være som fremdeles ligger begravet under ruine- ne? Det er det ingen som kan gi beskjed om, for selv i dag er Dresden de dodes by»...

*

Om denne gruoppvekkende anglo-amerikanske gangsterbedrift kunne der være

ÆRER DE DØDE

Oberst Konrad Sundlos oppsett i avisens nr. 23 med ovenstående som hovedlinje bør få tilslutning av alle gode norske mennesker.

«Ærer de døde» — det er hva vi skylder alle de idealistiske innstilte nordmenn som ga livet for å demme opp for stormbølgen fra kommunist-Russland, den gang den veltet inn over Europa under den siste storkrigen.

Oberst Sundlos appell må bli en parole til alle bevisste NS-folk og andre retttenkende nordmenn om å vie en bestemt dag i året til minnet om disse våre døde.

Nordmenn som døde mer eller mindre ærefullt i en misforstått kamp for kapitalistiske kolonimakter, har fått sine minnedager og sine minnestøtter. Hva kjempe og døde så disse for? — disse mange som på grunn av demagogisk propaganda ofret sine liv så absolutt for- gjeves? Sluttresultatet er jo blitt det stikk motsatte av det som proklamertes i de bombastiske slagord fra 1941 om «frihet for frykt, frihet for tvang» o.s.v.!

Hadde den sak som våre døde kjempet for, seiret — kampen mot den asiatiske kommunisme — ville nok mange av dagens angstbiter hatt mere fred i sin sjel.

Våre falne trodde på bedre slagord en de perfide «menneskerettighetserklæringer» som i krigsårene ble slynget ut over verden. Våre falne var inspirert av et stort og edelt menneske som bare ville det gode — prestesønnen Vidkun Quisling. Troen på det gode — troen på fellesnyttens fremfor egennyttens — troen på et fritt og samlet Norge, om-

litt av hvert å si. Men vi kan innskrenke oss til noen trefende ord av den engelske generalmajor J. F. C. Fuller: «... det lønner seg bedre å kjempe som en gentleman enn som en pøbel. For en pøbels krig kan bare ende med en pøbels fred, og en pøbelaktig fred betyr bare enda en krig, og en sådan forekommer meg idiotisk.»

skapte titusentall av norske kvinner og menn til bedre og mer nasjonalbevisste mennesker i en kort, hektisk periode fra 1933 til 1945.

Det våpen som felte vår nasjonale bevegelse det sistnevnte år var en boomerang. I kraft av naturlovene og med en stadig økende hastighet vil den vende tilbake og ramme dem som satte den i bevegelse og sendte den ut mot landsmenn.

Jeg har hatt den glede å kjenne mange prektige norske gutter som følte seg kallet til å være med og verne vårt land da pesten fra øst truet som verst. Blant de mange minnes jeg eksempelvis den unge juristen Christian Selmer og fenrikken Sverre Østerdal. De stilte seg straks opp da budet kom. — «Right away» — som Roald Amundsen sa da han la ut på sin siste ferd. Ene og alene en pliktfølelse og av kjærlighet til sitt land — uten noen som helst baktanke — ofret disse typiske representanter for god norsk ungdom sine liv sammen med hundrevis prektige kamerater. Slik var alle våre falne gutter! Det var ingen «Heimefront» der!

Nå ligger deres ben og smuldrer i fremmed jord, — fra Karelen i nord til Kaukasus i syd — noen også i norsk jord, myrdet av egne landsmenn. Alle spor etter gravstedene er fjernet av pyrrhus-seierherrene.

Bør så ikke de som var virkelige helter bli minnet og få sine runer hogd inn i en stein i sitt hjemland? — Det er en æressak for nasjonale nordmenn at det skjer.

Oberst Sundlo har intimt kjennskap til materien, han har organisatoriske evner og er en utpreget soldatertype, som har vår aktelse og tillit. Sett i gang, herr Sundlo! De vil finne mange i fylking omkring Dem i dette nasjonale arbeid.

Right away!

A. F. Walby.

MJØNVOLD KAFE

Brandbu, Hadeland
anbefales

Kirkefronten — en bandittfront?

Av fhv. sogneprest Hans Egede Nissen

I nr. 28, 4. september av «Folk og Land» har frøken Guri Flottorp rykket Berggrav og hans medaktører i kirkefronten til unnsetning i anledning av direktør Karl Seelands artikkel i «Folk og Land» nr. 26, 7. august i år.

Guri Flottorp presiserer «at hun tar avstand fra den hat-ske og uforsonlige holdning Seeland inntar overfor navngitte kristne ledere». Videre påtaler hun «at leserne skal få servert uttrykk som ikke bør finnes i et velordnet samfunns vokabular, langt fra i vårt lands presse».

Man vil bare ha sagt at G. Flottorp er kommet i skade for å rette baker for smed.

Alt hva direktør Seeland skriver i sin artikkel er referater og sitater av hva den norske geistlighet og kristne ledere har sagt og gjort i okkupasjonsdagene, den gang de etter sine egne uttalelser sitert i «Vårt Land» 13. desember 1945 erklærte: **Det måtte ofte bli en patriots plikt å sabotere de urette**

makthavere og et nødverge å sette de 10 Guds bud til side.

Ingen kan tjene to herrer, sier Jesus. Og så valgte kirkefronten å gi keiseren alt og stryke Gud av programmet. Dette var kirkens innerste grunn, og konsekvensen er blitt de tomme kirker, og at patsor Ljostveit ser seg nødt til å tal etil sine kolleger om «prestevekkelse» på preste-foreningens årsmøte. Præmissis præmittendis er jeg helt enig med frk. Flottorp i at det er helt uforenlig med det kristne livssyn å servere en slik meny for de norske kirkefolk, som folkedommeren Berggrav og skattesnyteren Hallesby og storparten av det norske klerisi har gjort det, når de som generalsekretær Amdahl i N.M.S. dekreterer i sit blad nr. 10 1947: usannhet, list og løgn ble brukt som våpen under kampen. «Lyg de karar,» sa Ludvig Hope, en kjent kristen fører, til dem som spurte ham.

Direktør Seeland har bare villet vise hvorledes kirke-

fronten førte et helt folk ut i ørkenen ved å vende øret bort fra sannheten og vende seg til eventyr, da de tok seg lærere i hopetall etter sine egne lyster, fordi det klødde dem i øret.

I sannhetens interesse må også dette frem for historiens domstol. Gud lar seg ikke spotte.

Nettopp dette tar direktør Seeland avstand fra.

Kirkefronten . .

I motsetning til Guri Flottorp må jeg få takke herr Seeland og «Folk og Land» for at disse ting er trukket fram for offentligheten. Jeg kan så godt forstå frk. Flottorp, det er ikke hyggelig å se slike uttalelser om kirken og prestskapet, men hvilke ord skulle herr Seeland bruke for å kunne gi en riktig karakteristikk? Se hvilke uttrykk Mesteren selv bruker f. eks. i Matteus 23. kap. og andre steder.

Nei, det er ikke herr Seelands artikkel, eller hans ord der, som virker forstemmende, men at slike offentliggjørelser ikke får noen følger for forfatteren eller avisen. Derav følger nemlig at

En norsk general

som lever etter døden

General (Carl Gustav) Fleischer er hittil den eneste norske general som virkelig slo fienden — som virkelig beseiret ham i slag — og som virkelig forsvarte og gjenvandt norsk jord med våpen i hånd. Han står derfor i vår bevissthet høyt over alle andre generaler under krigen — enn si dem som kom etter at krigen var slutt, i Norge.

Respekt hadde general Fleischer fra alle sine kolleger og underordnede.

Respekt hadde general Fleischer på grunn av sin uom-

opplysningene er korrekte. Her tales så meget om verdenskrise, kulturkrise og moralsk forfall. — Avisene er daglige bud bringere herom, men hva annet kan en vente, når de som skulle være saltet og lyset i verden har skeiet slik ut?

LARS HOLT.

Ved retur av usolgte nummer av Folk og Land bes kun sendt titelsidens topp.

Ekspedisjonen.

stridte militære fagkunnskap, og på grunn av den dyktighet han viste under all sin tjeneste og som fikk sin klimaks ved den fremragende måte hvorpå han førte felttoget under krigen i Nord-Norge. (Fra boken: «General Fleischer — Etterlatte papi-rer», side 196-97).

Ovenstående er en ordrett gjengivelse av oberstløytnant Carl E. Stenersens brev av 4. februar 1943 til fru Toni Fleischer i anledning generalens tragiske død. Stenersen arbeidet sammen med Fleischer under eksilet i Storbritannia. General Fleischers skjebne skyldes ren uforstand — eller sjelelig råskap av den kongelige, norske emigrantregjering i London. —

Det er fhv. stortingspresident C. J. Hambro til ære at han offentlig har våget å peke på hvor slett den herskende klikk tok vare på det store, norske nasjonale aktivum. — Carl Gustav Fleischer ... Oslo, 13. 9. 1954.

Potemkin.

A. OLESEN

Dyrekjøpt heun

SKAMPLETT FOR EVIGE TIDER

Til belysning av foreliggende sak skal her gjengis de følgende av van Roden frem-satte betraktninger vedrørende Militærdomstolens rettspleie:

«Der fantes ingen nevninger. Domstolen dannedes av 10 offiserer, som samtidig fungerte som dommere og nevninger, og av en juridisk utdannet dommer, hvis avgjørelse med hensyn til bevismaterialets tillatelighet var endelige. De forklaringer som bruktes som bevis, stammet fra menn, som før avhøringen hadde vært innesperret i enkeltheft tre, fire og fem måneder; innesperret mellom fire vegger uten vinduer og uten noen som helst mulighet for mosjon. Hver dag fikk de to ganger sin mat rakt gjennom en dørsprekk.

De måtte ikke tale med noen og hadde i denne tid ingen forbindelse med sine pårørende eller med en prest. — Tragedien er at så mange av oss amerikanere, som har utkjempet krigen med så megen svette og blod, nu etter at fienden var beseiret, sier: «Alle tyskere burde henges!» Vi har vunnet krigen, men noen blant oss føler trang til fortsat å drepe mennesker. —

Det er ikke noen ærlig kamp, det er synd... Den kjensgjerning at der under krigen fra tysk side ble begått grusomheter mot amerikanerne, vil ikke på noen måte forringe skammen for vårt land, når vi forsøkte å forbi-gå med stillhet de etter krigen forøvede grusomheter... Ti disse grusomheter vil være en skamplott på amerikansk samvittighet for evige tider.»

Med henblikk på de menn

som hengtes i Landsberg, spørres hvor mange av dem mon ble dømt uskyldig: Fru Utley forteller, at to amerikanere, som overvar en hengning, fortalte henne hvor fortvilet den evangeliske og katolske prest var som ga de domfelte den siste trøst før henrettelsen, og som i adskillige tilfelle var overbevist om at det var uskyldige mennesker som ble hengt. Der gås også nærmere inn på den appell som 25 tyske katolske biskoper rettet til Amerika, og i hvilken det bl. a. spurtes:

«Vil torturen i forundersøkelsene i Schwaebish-Hall og Oberwesel samt massehenrettelsene i Landsberg ikke en vakker dag forvalde det seir-rike Amerika større skade enn et tapt slag?» Og det tilføydes: «Når de overlevende av martyriet engang er satt på fri fot, så vil verden erfare enkelthetene om den umenneskelige behandling de har vært utsatt for. Inntil nu var kun få av dem i stand til å åpenbare noe av det de opplevde, da de satt i varetekt.»

På denne måte appellerte representanter for 20 millio-

ner tyske katolikker til den amerikanske offentlighet. Så fortvilet var forholdene altså, at endog kirkens menn måtte ta affære mot beset-telsesmakten.

DET SKULLE HENRETTES ET VISST ANTALL MENNESKER, UANSETT OM DE VAR FORBRYTERE ELLER EI

Mens det i Malmédy-prosessen hadde vært formålet å tvinge tyske krigsfanger til å avgi for skyldbeviset avgjørende forklaringer mot deres kommandører med trusel om at de selv ville bli hengt, hvis de ikke forklarte som ønsket, var de såkalte KZ-prosesser, d.v.s. konsentrasjonsleir-prosesser, i deres konsepsjon og deres gjennomførelse enu mere frastøtende. Her handlet amerikansk anklagemyndighet ganske åpenlyst etter det nazi-kommunistiske prinsipp, at der måtte føres et passende antall mennesker til galgen, ganske likegyldig, om det dreide seg om virkelige forbrytere eller ei. Hovedvitner var her regelmes-sig tidligere regulære forbrytere, henholdsvis kommuni-

ster, som i konsentrasjonsleirene av Gesapo var blitt benyttet som såkalte kapos, d.v.s. som oppsynsmenn, som stammet fra fangenes egne rekker.

Freda Utley gir her følgende kommentar:

«Det avskyelige skuespill».

«Således bød Dachau-prosessen det avskyelige skuespill, at tidligere politiske fanger, som gjordes ansvarlige for de i leirene begåtte grusomheter, ble dømt på grunnlag av «beviser» som stammet fra hatfylte kriminelle personer og fra kommunister, som på denne måte fikk mulighet til å få deres politiske motstandere ført til galgen. Man kan umulig unndra seg den konklusjon, at noen av de personer som i disse prosesser ble dømt til døden eller til livsvarig fengsel, hverken hadde begått noen forbrytelse eller grusomhet og kun ble dømt fordi de som KZ-menn hadde pådratt seg kriminelle og kommunistiske internertes fiendskap. De uskyldige kunne imidlertid neppe regne med frifinnelse, da de amerikanske forhørsle-

R. Gjessing

Urmaker
Drammen
Tlf. 25 07

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41
Telefon 497 - Egersund

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde
Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

GODE VINTEREPLER

til salgs.

Arne Bergsvik, Kapp.

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

DERFOR ALTSA

Den allierte høykommissjon nekter å godkjenne to østerrikske lover om pensjon til sivile tjenestemenn som er falt for aldersgrensen og tilbakeføring av eiendommer til opprinnelige eiere, selv om disse har vært medlem av det nasjonalsosialistiske parti. Sovjet-Unionen, som er motstander av enhver innrømmelse i slike saker, anklager den østerrikske regjering for å protesjere «fascister og militarister». Den engelske og amerikanske høykommissjon derimot var villig til å godkjenne loven hvis den østerrikske regjering imøtekom kravet fra Den Jødiske Verdensorganisasjon om erstatning til «nazismens ofre» og bringe denne sak ut av verden først.

Når Gulosten, Osvald samt en Rottenikk

står forrest i køen hos dem som regjerer,

så er det vel neppe N.S.-folks skikk,

at de her i landet med dem konkurrerer!

Når «Dagbla» forherliger dem samt seg selv

som motvekt mot bitende angstmuligheter,

så er det vel helst propaganda! — Ja vel!

Men dog propaganda for — alfabetet!

I, Gh.

dere lovet den nevnte type mennesker, som ellers hadde ikke så lite på samvittigheten, straff-frihet, hvis de bare var villige til å rette beskyldninger mot andre. Forhørslederen truet endog overfor siktede med repressalier mot deres pårørende, hvis de vegret seg ved å gi sin underskrift til dikterte forklaringer. Således avrundedes den ene av nazistene innledede redselens og rettsløshetens kretsløp, da dets ofre fra amerikansk side ble tvunget til mened for selv å unngå døden eller dom på grunnlag av vitneutsagn som var fremkalt ved tortur.»

Og fru Utley tilføyer:

«Navnene på de amerikanske forhørsledere i disse saker: Kirschbaum, Metzger, Enders (alias Andrews), Colombeck og Egger vil likesom navnene løytnant Perl og Mr. Harry Thom bli husket og forbannet i Tyskland like så lenge som amerikanerne vil erindre Himmler, Bormann og navnene på andre nazibøddler og forbrytere.»

Deretter skildres enkeltepisodesoder fra Dachau-prosessen.

Mr. Kirschbaum lar en gang en mann ved navn Menzel Einstein føre som vitne for å bevise at tiltalte har drept vitnets bror. Tiltalte peker med fingeren hen på vitnebenken; der satt broren. — Derpå henvender Kirschbaum seg ytterst oppbragt til Einstein med de rasende ord: «Hvorledes skal vi kunne få dette svin hengt, når De er så idiotisk å bringe Deres bror med til forhandlingen?» Mr. Metzger ønske å få anklagemateriell mot en fange ved navn Karl Mayer, med hvem han hadde et personlig utestående. En landmann, Sebastian Schmidt, vegret seg under avhøringen ved mot bedre vitende å avgi den ønskede forklaring Metzger forklarer ham, at Karl Mayer jo for lenge siden er hengt og ligger to meter under jorden, han kan altså ikke underskrive hva der blir ham forelagt. Mayer kan der jo ikke skje noe mere av den grunn. — Men Schmidt sier atter og atter: Nei! Da bryter Mr. Metzger løs:

«Bon! Så skal jeg nok finne en anklage mot deg. Det

Adresseliste

Forbundet for sosial
Oppreisning

Postboks 3214, Oslo
Postgiro 150 28
Telefon 37 76 96

Norsk Jords sekretariat

Postboks 3214, Oslo
Telefon 37 76 96

Folk og Lands eksped.

Postboks 3214, Oslo
Postgiro 164 50
Telefon 37 76 96

Folk og Lands redaksjon

Postboks 1407, Oslo
Telefon 55 76 56

Reiseskrivemaskiner

Optima Plana	kr. 485.—
Optima Elite	» 515.—
Rheinmetall	» 585.—

Avbetaling om ønskes.

SVERRE JACOBSEN
Iseng.

GOD TØMMERHUGST

søkes. Bill. mrk. «Øvet siden 47».

FOLK og LAND

Ansv. redaktør og
utgiver:
FINN BRUN KNUDSEN

Utkommer i Oslo
Redaksjon:
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementpriser:
Kr. 16.00 pr. år, kr. 8.00
pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 20.00 pr. år,
kr. 10.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 40 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte

Bruk postgiror. 16450

Sambandstrykkeriet
Oslo

skal nok lykkes meg å bringe deg for en amerikansk militærdomstol, og når du så blir hengt, kan du takke meg for det, så sant jeg heter Metzger!»

2. Forts. fra foregående nr.

J. FREDRIK VOSS:

Okkupasjonstida i historielærebookene

Det fyrste ein her festar seg ved, er denne klassiske ordklisjeen: Kongen kalte hæren under våpen, — ein gamal, god kjenning frå alle sogelærebooker. Her tener han til å dylja det syrgjelege faktum, at heren ikkje vart mobilisert før det var for seint. Trass i sterk pågang frå generalstaben, og trass i at han måtte rekna med og til slutt måtte vita, at både britar og tyskarar budde seg til og var i ferd med å bryta nøytraliteten og hersetja norske hamner, nekta Kongen, — det vil her segja forsvarsministeren som fremste ansvarleg, — konsekvent all mobilisering og andre omframrådgjerder. Fyrst kl. 2 om natta 9. april — men då var både den ellefte og den tolvte timen forsømde — gav han endeleg samtykke til «stille mobilisering» med innkalling i posten til framsmøte to dagar seinare. Då hadde tyskarane lange hersett dei viktigaste byane i landet og all mobilisering var umogeleg på dei viktigaste eksisplassane.

Slik «kalte Kongen hæren under våpen» den gongen. I røynda hadde riksstyret svike den proklamerte nøytralitetspolitikken og hadde alt teke parti, utan at folket fekk vita om det. Dei venta engelsk landgang på kysten og leit på vern frå England og den engelske flåten mot det tyske åtaket som måtte koma.

Til det som M. Eriksen elles fortel, er å segja at han klandrar rett og rangt om ein annan på ein måte som fører tanken burt på fusk i korta. Det er for det eine gale når han skriv at «en del av den norske hæren fulgte med Kongen og Regjeringa over til England». Det same fortel elles B. Stokke og, medan I. Knutson her gjev den nøkterne sanninga: «Kongen og regjeringa gikk fra Tromsø over i et engelsk krigsskip og drog til London». Inga heravdeling, stor eller liten, med offiserar vart med. Berre general Fleischer, som elles sterkt hadde rådd Konge og riksstyre frå å forlata landet, og nokre andre einskildmenn. 70 var talet på dei nordmenn som fylgde Kong Håkno på jagaren Devonshire, då han la ut frå Tromsø 7. juni 1940 (U.K. Bilag II s. 311).

Men det er mesta endå verre når M. Eriksen i same rennet fortel, at ein annan part av heren gjekk over grensa til Sverige, og resten vart teken til fange av tyskarane. Her blandar han korta heilt. Han grip nemleg attende til det som hende fyrestundes i krigen sørpå i april. Hele den styrken som var i våpen den 7. juni, med undantak av vaktkompania på russegrensa i Finnmark, vart demobilisert i ro og heimsend, — etter avtale med tyskarane. Det var ikkje tale om fangetaking no. Men sørpå hadde tyskarane teke mange fangar etter samanbrotet i april, og dei var sidan slepte fri. I Sverige sat enno nokre tusen norske soldatar internerte sidan midten av april, då dei hadde lote gå over grensa for å berga seg undan, serleg frå Østfold. Dei slapp no heimatt etter den ålmenne kapitulasjonen som siste regjeringmøtet i Tromsø hadde pålagt forsvarssjefen Otto Ruge å få i stand. Når ein veit dette, vert framstillinga på dette punkt hjå M. Eriksen det reine falsum. Men borna i folkeskulen veit det ikkje. Kanskje ikkje læraren heller.

Det er derimot sikkert stort sett rett når Eriksen som andre skriv at dei norske soldatane «kjempet tappert». Men han kunde gjerne ha understreka kor ovlite dei hadde å fara med, ikkje eit fly, ikkje ein kanon — burtset frå Narvikfronten —, berre Krag-Jørgensen riflor og maskingjevær, og sers lite av ammunisjon. Det var uventa at dei greidde seg som dei gjorde mange gonger t. d. ved Strandlykkja på austsida av Mjøsa, der ein liten norsk styrke stengde for den tyske frammarsjen i fire dagar. For nordmennene vart overmakta for stor, etter tyskarane fyrst hadde fått sin »Nachschub» — ettersending, påfylling — av herfolk med ka-

noner, panservogner og militærgreidor av alle slag i orden. Og det gjekk radig. Over Kattgat kom det andfares til Oslo alt frå andre dagen, umeinka av den britiske flåten, berre utsett for eit og anna nålestikk frå u-båtar og fly.

Skulde det norske forsvaret i det heile havt nokon chance, måtte det ha vore dei fyrste par dagane. Men då var alt i kaos hjå oss. Då 14 dagar var gått, var dei siste små norske heravdelingane utmanøvrerte og heilt utkøyrde. — Den britiske hjelpa over Åndalsnes og Namsos greidde ikkje å bøta på noko, til det var dei for veike og vanta luftstridskrefter; dei tvinga berre tyskarane til å senda meir herfolk og meir krigstarvende hit nord. Men det var frå britisk-fransk synsstad óg noko som talde. Det vart då mindre å senda mot vest. 1. mai var tyskarane herrar i heile Sør-Noreg.

Den lengste kamptida var elles nordpå kring Narvik. Her var tyskarane på defensiven. Den norske herstyrken talde ikkje mykje, berre om lag 5 bataljonar, jamført med den store innsatsen frå vestmaktene, 24 000 mann i det heile, britar, franskmenn og polakker. Her trong dei ikkje ottast dei tyske flya heller; på det punkt hadde dei allierte overtaket med utnytting av flyplassen på Bardufoss. Mot denne svære styrken hadde den tyske general Dietl berre godt og vel 4000 mann å setja inn. Overmakta var soleis i høg grad hjå dei vestallierte. Dei greidde då óg å jaga tyskarane burt frå Narvik og opp i fjella mot sven-skegrensa til slutt. Når kampen her likevel enda med full tysk siger, hadde det, som vi veit heilt andre grunnar.

HEIMEFRONT OG GUTTA PÅ SKAUE

Når det gjeld åtakket på Noreg 9. april og krigen dei to månadene til 10. juni, har lærebøkene, som vi har set, lagt an på å dylja over dei forsømingar og dei svikt som styremaktene hadde gjort seg saka i, og prøvt å få alt til å taka seg godt ut for den oppveksande slekta, endå om dei dermed ender og gong kom i skade for å fortelja «lygtsogur» i staden for sannferdig historie. Vi får høyra om eit svikefult, lynkjapt tysk overfall på eit lite fredsaelt folk som sigde under nøytralet flagg. Og det var berre den veldige overmakta som tvinga oss i kne, då den framande hjelpa ikkje var god og stor nok. I stil med det er og, at vi ikkje fretter noko om det kapitulasjonsdokumentet som vart underskrive i Trondheim 10. juni og galdt heile den norske farsvarsmakta.

Med det var i røynda Noregs krig avblåsen. Men ikkje so i desse lærebøkene. Nei, no er det nett det vert alvor, ser det ut. Ikkje ein einaste stad finn ein likevel nemnt slike stygge krigsord som guerilja- og partisan-krig. Det er Heimefront og Gutta på Skauen. Det høyrest mindre ufint og meir sporty ut. Og no vert det liv i skildringane. Vi let Bernhard Størke koma til orde:

«All motstanden mot tyskerveldet i okkupasjonstida ble kalt heimefronten. Ledelsen sendte ut hemmelige paroler som fortalde hvordan jøssingene skulle bære seg at. Folk som ble avsatt av nazistene, fikk penger av jøssingkassa, så de slapp å li nød. Noen hadde hemmelige radioapparater og trykte nyheter fra London. Folk bar dem gjømt i strømpes, i håret eller andre steder.»
Og om Gutta på skauen:

«Ungguttene lå på setrer, i hytter og tømmerkojer og venta på «slepp». De øvde seg i våpenbruk, og foretok sabotasjehandlinger, sprengte jernbanebruer og fabriker og ødela for tyskerne på alle vis. Men det var en farlig sport.»

Aksel Skretting er ikkje ringare i si skildring. For han vert fulla heimefront og desse gutta eit og det same: «Den d.v.s. heimefronten, sprengde og ødela våpenlager og krigsnyttige fabriker, og den skjøt noen av de verste nazibøllene». Han ser det heile i eit større perspektiv óg. «Da vestmaktene stod ved Rhinen, sprengte heimefronten de norske jernbanene på mange steder, og hindret på den måte tyskerne å sende tropper fra Norge til Tyskland.» Dette bør vel karakteriserast som tankelaust skryt. Då vestmak-

Rettsvikets patruljeførere

(Forts. fra side 1.)

le los e dem over den norske grense til Sverige. Disse utvalgte patrioter oppdaget at folkene hadde mange penger, og så avtalte førerne seg imellom, at de skulle slå dem ihjel og drepe dem bakfra under en hvilepause, tok så stener og heftet til likene og senket dem ned i et tjern like ved. Så blir det oppdaget at Feldmanns gullur kom på salg i Stockholm, og en annen jøde som kjente uret, gjorde anskrik, og så ble der satt undersøkelser i gang, og så fløt likene opp av vannet, og hele den uhyggelige sak ble rullet opp så langt myndighetene tillot det, fordi det ikke lengere lyktes å dysse saken ned. (Det var uheldigvis ikke «rettsløse likvidasjons-

ofre» her som det gjaldt (snikmord som var straff-frie), men jøder, som det her var tale om.

Nå skulle man vel tro at der hadde reist seg en storm av forbitrelse over hele landet, uansett om man var vant til snikmord på politiske motstandere fra jøssinghold, og at disse rovmordere som kaldblodig myrdet og berøvet likene alle verdier skulle bli dømt til lovens høyeste straff for rovmord. Men langt fra — de ble blankt frifunne. At der baketter ble reist en sak for underslag av de penger som de nødtvungent måtte medgi å ha berøvet ofrene, er jo en karrikatur av rettsforhandling. Der ble jo også bestemt påstått at morderne bare anga en brøkdel av de virkelig røvede penger og verdier. Det var den avdøde lagmann Hjelm-Hansen, som var den begavede dommer ved mordsakens behandling.

Den samme lagmann dømte sannhetsvitnet Fanebust for opplysninger som ikke kunne omstøtes, men fordi uttrykkene kanskje var noe skarpe, til 18 mndrs. fengsel, og mens

“Farlige premisser”

(Forts. fra side 1)

aktør Skavlans åndelige avleggere i Dagbladet. Komisk er uttalelsen om å holde sin sti ren. Gjør Dagbladet det? Dagbladets skribenter har i allfall frekkhetens nådegaver i fullt monn.

Ottar Huuse.

tene stod ved Rhin i februar-mars 1945 med ei ofseleg overmakt, og russarane trengde på austgrensa med endå større ovstyrke, og praktisk tala all krigsindustri og alle knutepunkt for samferdsla var nedbomba inne i landet hadde det nok mindre enn lite å segja for tyskarane om eit kompani eller ein bataljon vart seinka ein dag eller to på veg til Rhin, ved heimefront-sprengjingar i Noreg. Utfallet av krigen var l o n g e avgjort. Det visste dei i minsto i London, og heimefronten burde helst fått order om å slutta med alle slike aksjonar. Til sjuande og sist var det norske fabrikkar, norske bruer og norske jarnbanor det gjekk ut over. Og norske liv gjekk til spille, jamvel ekte norske jøssingar. No var ikkje «sporten» so fårleg lenger.

«En nøktern vurdering vil neppe vise at motstandsbevegelsen forkortet krigen med en eneste dag,» skriv J. Scharffenberg i Morgenbladet 24. mai i år. Han målber seg her svært varsamt. Enn om det ikkje var ein time eingong?

At heimefront og motstandsørslø vert nemnda i ei skulebok for born er i og for seg naturleg. Men det lyt gjerast med enkle alvorlege ord i endefram forteljing om faktiske ting, ikkje med kyt og ovlæte. Og det må skrivast slik at dei unge gjentone og gutane som les det, fær kjensle av at det ligg varm fedrelandskjærleik og ekte moralsk harme til grunn for dei ufine gjerningane som heimefront og gutta på skauen gjorde seg saka i. Det må med andre ord lyftast opp på eit høgare plan enn sportsplanen. No sit lesarane ofte att med kjensla: «Å du, so kjeke desse karane var! Kor morosamt og spanande dei hadde det! Slikt vil eg óg vera med på.» Men i fredstid vert slikt nok brotsverk og gjerningsmannen fær straff.

(Forts.)

morderne fikk all mulig assistanse og ble behandlet på den høfligste måte, las alle mulige hindringer i veien for Fanebusts sannhetsbevis.

Man kunne supplere slike domavsigelser med snesevis av likeså graverende art, for ikke å tale om de tusener av forelegg og dommer som hverken grunnet seg på lov eller rett, men var konjunkturbetont av en dommerstand som ble sammensatt for å dømme skyldig på grunnlag av for anledningen oppkonstruerte lover, om hvilke våre mest fremtredende jurister både muntlig muntlig og skriftlig har uttalt at de var helt ugyldige.

Virkningene av denne lov-løshet får vi daglig se i de forbrytelser som øves, og nå er domstolene tilsynelatende mest beskjeftiget med å frikjenne forbryterne i motsetning til de nærmest forangående år, hvor det gjaldt å dømme de uskyldige med store straffer.

Men følgene uteblir heller ikke. Og G u d s rettfærdige dom vil gå utover vårt folk, fordi urettferdigheten er blitt fullkommen ved at den er sanksjonert og propagandert av de religiøse ledere og med deres velsignelse. Hykleriet fra den øverste topp til den laveste instans er så fullkommen, at neppe noe menneske lenger tror på sin neste, for når de geistlige ledere kan lyve og bedra som de gjør, og samtidig ytre sine krasse fordømmelser over andre, hva skal man da kunne forlange av menigmann, som trodde på disse folk, fordi de utga seg for G u d s tjenere, når de var geistlige og for rettens og sannhetens voktere, når de var dommere?

Esaias vitnesbyrd for over 2000 år siden om jødefolket er i dag likeså treffende og sannferdig for vårt folk når han taler om «sannheten som er snublet på tingstedet» og videre «den som holdt seg fra det onde ble plyndret.» Jødefolkets skjebne kjenner vi, og slik vil det også gå vårt land, om det ikke vender om fra sine onde veier og skaffer lov og rett og oppreisning for de forurettede.

Det er levestandarden og sporten, som er blitt gudene i dette land nå, og vold og makt er det avgjørende i det borgerlige liv fra toppen og nedover.

Karl Seeland.